

N:o 69.

Trompeten

eller

Krigsförklaring emot allt ondt.

Tisdagen den 16 Juni 1812.

Näfven,

*Skaldestycke på modern Svenska, belönt med Stora Karamellen hos
Tungusiska Akademien. Pendant till Skaldestycket: *Handen.**

Jag sjunger om en lem: en lem af mycket värde:
En lem, Guds godhet, blott oss menniskor, beskärde:
En lem, som nyttig är i många företag;
Som ej umbäras kan: omistlig natt och dag.
Hvad vore menn'skan väl, om denna lem vor' borta?
Hon skulle komma då, i många fall, till korta:
Hon skulle icke då få maten i sin mun:
Ej heller vatten ta ur någon enda brunn:
Hon skulle icke då sig *sjelfver* kunna kläda,
Ej heller prygel ge åt skurkarna, som smäda:
Hon skulle ej förmå bevisa härs och tvers,
På prosa eller ock uti moderna vers,
Att Solens förebud i Östern är Aurora,
Och hur hon sedan plär i Vestern sig förlora:
Hur vågen bryter sig mot klippans hårda håll,
Och huru åskan oss kan döda med en smäll:

Ej huru stormens ras kan bräcka skutans master:
 Ej hur en dygdens vän bör hata alla laster:
 Ej hur Volkanens flod kan härja fruktbart land:
 Ej huru öcknarne bestå af bara sand.
 Man då i skrift ej kan *berigtiga* ens tankar:
 Ej måla hur en kär i gröna lunden *lankar*:
 Ej hur *fullkommenbar* en strunt ju vara kan:
 Ej hur man tänker sjelf långt bättre än en ann:
 Ej hur en Etiop är *svarter* och rätt *stygger*:
 Ej hur en menlös hjort är fasligt rädd och *skygger*:
 Ej huru hett det är vid gamla Nilens strand:
 Ej huru kallt det är i Norra polens land.
 Man kunde icke då en stafningslära skrifva,
 Som på ett enkelt sätt kan oss vid handen gifva,
 Att man ett alfabet i skrifter nyttja må,
 Så dumt, att ingen kan detsamma rätt förstå.

Hvad heter då den lem, för människan så präktig,
 Som på så många sätt gör människan så mäktig;
 Hvarmed hon föder sig, försvarar sig och strör
 De blommor på sin väg, som glädja tills hon dör?
 Jo — *Handen* heter den; men kallas också *Näfven*,
 Och, när jag lyfter den — flyn, uslingar, och bäfven!
 Vet, den mitt vapen är, när jag vill prygla Er;
 Men vinkar ock pardon, när Ni om nåden ber.

Om jag berätta skall, hvad Näfven allt kan göra,
 Jag *fuller* skulle då ett hundra ris förstöra,
 Men mera ej förmå, än måla blott en del;
 I hvilket sista fall min tafla ej blef hel.

Men, *något* skall jag väl om *näfvens* nytta säga:
 Jo — att dess nytta kan, långt mer än skadan, väga:

Att Titian, utan hand, ej kunnat måla bra,
 Och att, förutan den, man ingenting kan ta.
 Hur skulle, utan den, en Lolli kunnat spela?
 Hur skulle, utan den, Geometern Jordan dela?
 Ja, Voltaire, utan hand, had' säkert varit glömd,
 Och *sjelfvesta* Homer i evig glömska gömd.

Men — jag är opartisk: jag vill ock skuggor draga,
 Som visa *näfvens* fel, — ja fel, som ej behaga;
 Som måla rysligt ut det onda *näfven* gör,
 När ägaren är ond och lasten honom för.
 I många tusen fall kan *näfven* göra illa,
 Om icke ägarn vet att honom hålla stilla:
 En tjuf ej stjåla kan, om han ej äger hand,
 Och ej en dum skribler belacka folk och land.
 En mördare ej kan, förutan *näfvar*, mörda;
 Ej göra andra brott, som äro oerhörda;
 Ja många olyckor, af *näfvar*, komma opp,
 Som platt förstöra kan det bästa menn'skohopp!!!

När alla dessa brott härflyta blott från händer;
 Så står den frågan kvar, om ej till nytta länder,
 Att dumma skrifvare, och tjufven — mördaren
 Ej borde näfve ha, att ej missbruka den?
 Men — på det ingen må en usel skrift författa,
 Och ej med mördande och tjufnad sig befatta;
 Så vore, kanske, bäst, befalla hvarje hand,
 Ej röras utan lof i hela detta land.
 Men den, som någon gång mot lagarna har brutit;
 Ja äfven också den, ifrån hvars penna flutit
 En skrift för stark och sann: den bör ej någonsin
 Få lof att vidare begagna handen sin.
 Nog blef förlusten stor af nyttan, som förloras;

Men, hvad gör det? stor sak — när skadan ej förstoras;

Man slipper skrivvare och tjuftar — mördare:

Det är ju större vinst, än nyttan kunde ge?

Obs. Man har tillåtit sig vissa apostroferingar och vissa mindre vanliga ord, af det skäl, att de förekomma i skrifter, som förut blifvit dels belönade, dels godkända, och således måste vara brukbara.

Twifvelsmål *). (Insändt.)

Vid inqvartering i en viss Småstad af en till Göta Kanal ny-ligen tågande arbets-kommendering, hvarvid Tomtetalet togs till grund, blefvo inga andra hus och gårdar undantagna, än endast sådana, som af Presterskapet bebos. Jag, som omöjligen kan tro hvad ingen kan begripa, och således tviflande, att något undantag skäligen borde äga rum, gick genast till våra allmänna författningar, för att efterse, om inqvarteringen med dem var enlig, och fann der ganska riktigt (Riksd. Beslutet d. 2 Maj 1810, §. 9.), att Preste-Ståndet, i kraft af dess äldre privilegier, vid 1809 års Riksdag vidare undandragit sig detta onus för Hus i Städerna, som Ecklesiastike personer sjelfve bebo, men att Ridderskapet och Adeln samt Borgare-Ståndet då åtagit sig att ansvara för den inqvarterings-portion, som Prest-Ståndet sålunda sig fränsagt. I denna Småstad, hvarest Landshöfdingen jemväl har sitt säte, äro åtskillige ofrälse Civile Embetsmän, hvilka, nödsakade att bo nära Residenset och därför förvärfvat sig egna hus, nu hade den lyckliga erfarenheten, att Borgare-Ståndet vid berörde Riksdag talat för deras rätt, ehuru de från valet af Riksdags-fullmäktig varit uteslutne; ty inqvarteringen var, som sagdt är, med ofvannämnda undantag, i öfrigt generel. Men — *ratio legis* till Presterskapets befrielse? Den fann jag icke rätt på. —

Thomas.

*) Detta är yttradt, icke i afseende på Kommenderingen, hvilken, så väl till Manskap som Befäl, utgjorde för Stadens invånare ett verkligt nöje att den herbergera och efter omständigheterna väl ackommodera; men olikheten i allmänna skyldigheter, som borde lika delas, förtjena åtminstone att påtänkas.

N:o 70.

Trompeten

eller

Krigsförklaring emot allt ondt.

Fredagen den 19 Juni 1812.

Fråga. (Insänd.)

Skulle det väl vara nyttigt, att flera till införsel förbudna varor, och deribland äfven kläden, singe emot en lindrig tull införas? Ryktet om en sådan tillåtelse har redan förorsakat mycket bekymmer hos Fabriks-idkarne, och äfven bristande afsättning för Egendoms-ägarne på deras ull. Ett närmare skärskådande af hvad som skulle kunna anföras för en sådan tillåtelse och af de skäl som tala deremot, bör icke kallas öfverflödigt. Kanske skola Fabriks-idkarne deraf finna, att deras fruktan varit ogrundad, och att de således ej bort sätta schäferi-ägaren i förlägenhet genom vägran att emottaga hans produkter.

Det nästan enda, men skenfagra, skälet för införsel af utländskt kläde, är: att om Svenska Fabrikerna, efter att hafva i så många år varit gynnade genom utestängandet af utländsk konkurrens, icke ännu blifvit nog för sig komne att kunna täfla med andra Nationers Fabriker, så väl till god vara som pris, helst i fall inkommande Sjö-tull af dessa måste betalas, så böra Svenska Fabriker ej mera skyddas, utan Sveriges invånare tillåtas att få taga sin beklädnad från den ort, der den fördelaktigast kan fås. Jag vill nu ej bevisa det origtiga

i sjelfva principen; jag vill blott uppmana dem, som t. ex. för 4 år tillbaka köpt kläde i England för 1 pund sterl. alnen (hvilket efter nuvarande myntförhållande gör 7 R:dr Banko), att de jemföra det med Svenskt kläde, som nu säljes till detta pris, då de, oaktadt den allmänna klagan öfver oskäligen dyrhet (vållad af Svenska ullens och färgstofternas stegring) säkert skola finna det Svenska klädet, om icke bättre, åtminstone ej sämre, än det Engelska; och hvad har man då väl för billigt skäl till klagan, när ett land med de mest fullkomliga Fabriker, ej tillverkar (om man dömmar opartiskt) bättre vara till samma pris än vi, oaktadt vi ännu icke hafva i allmänhet lika goda machiner som England.

Vi skola icke eller tala om det pris för hvilket man nu skulle kunna införskrifva Engelska kläden, i fall införseln tillåtes emot tull t. ex. 15 p:ct. England är så uppfyllt af lager ifrån dess Fabriker, att säljaren torde gerna, till och med till underpris, realisera en del af sina tillgångar, för att sättas i stånd att bestrida de nödigaste utgifter. Och i fall en tillåtelse skulle äga rum, huru lätt vore det ej för Engelska Regeringen att, med en för England obetydlig uppoffring i några år, undersälja de Svenska Fabriker och således tvinga dem att upphöra? En calcul öfver hvad det skulle kosta England, skall närmare upplysa detta, samt att Engelska Ministären säkert skulle göra sig skyldig till de strängaste förebråelser af alla för Englands välstånd nitiska personer, om den underlät att begagna ett sådant tillfälle. Antagom att de enligt Comm. Coll. tabeller år 1810 för R:dr 723,529 i Sverige tillverkade kläden äro verkligen värde 800,000 och att Fabriker efter alla omkostningars afdrag derpå förtjena 10 pc. eller 80,000. Om England hitförde denna mängd kläden årligen, men sålde den 15 pc. bättre än de Svenske Fabrikanterne eller till R:dr 680,000, så skulle Engelska Kronan förlora (i fall hon betalt de Engelska Fabrikanterna lika mycket som de Svenske begära) dessa 15 pc. och tullen 15 pc. samt i frakt och Assurans circa 5 pc., hvilket tillsammans utgjorde R:dr 280,000 årligen; hvaremot de Engelske Fabrikanterne då fått afsättning med

